

Referat af fællesmøde i arbejdsgrupperne for Sølsted Mose, Søgård Mose, Stormengene og Bremsbøl Sø

Onsdag d. 16/11

Tilstede: Hans Christensen, Jens Lyhne, Peter og Karen Kjer Hansen (kontaktperson), John Biel, Christian Jørgensen fra Sølsted Moses arbejdsgruppe. Bo Tonnesen, Hans Tonnesen, Lorenz Feddersen, Jesper Rasmussen og Carl Schneider (kontaktperson) fra Bremsbøl Sø's arbejdsgruppe. Birgit og Egon Iversen (kontaktperson) fra Søgård Mose. Jan Ravnborg (kontaktperson) og Flemming Bossen fra arbejdsgruppen for Stormengene. Martin Iversen tilknyttet Sølsted Mose, Bremsbøl Sø og Stormengene. Søren Ring (dagsorden og referent) fra fondens sekretariat.

Vi startede med en fælles tur i Sølsted Mose kl. 15. Derefter holdt vi et første fællesmøde for de fire sønderjyske reservater på B&B Sovgodt i Sæd efter en dejlig varm omgang suppe med brød kl. 17:30 og siden kaffe.

0. Ekstra punkter til dagsorden og valg af referent.

- a) Der var ingen ekstra punkter.
- b) Ingen fra arbejdsgrupperne meldte sig, så Søren tog referat og tog os i gennem dagsordenen

1. Nyt fra sekretariatet

Søren fortalte om ombygningerne i Fuglenes Hus, som rummer visse udfordringer for medarbejderne i DOF og Fugleværnsfondens sekretariat, bl.a. med IT. Søren informerede om den store indkomne arv på 15 mio. kr., testamenteret af Ingvard Ingemann Jørgensen, der skal gå til fondens ønsker om reservatudvidelser. Pengene kan både gå til reservatudvidelser og/eller nye reservater. Jordkøb er lange processer, som kan gå i stå for siden eventuelt at komme i gang igen. Vi kan endnu ikke sige hvor eller hvornår der købes til, men der arbejdes med flere opkøbsmuligheder.

2. Siden sidst – fra arbejdsgrupperne

Sølsted Mose: Christian Jørgensen er kommet tilbage som deltager i arbejdsgruppen. Velkommen til Christian.

Søgård Mose: Gruppen er på kun fire medlemmer, men to nye har meldt sig, og Egon sender deres kontaklinformation til Hanne og Søren i sekretariatet. Reservatet har fået 15.000 øremærkede kroner til publikumsfaciliteter, og det er ved at blive aftalt, hvad der skal laves.

3. Én sønderjysk arbejdsgruppe - et lidt større punkt

Oplægget var:

"En samtale om et ønske fra frivillige om at organisere arbejdet i én sønderjysk fælles gruppe. Det kræver, at de fire kontaktpersoner planlægger datoer og koordinerer dem med hinanden. Desuden kræver det god kommunikation mellem kontaktpersoner og sekretariat. Tankerne har været, at man primært er knyttet til det reservat, man har nu, men at man i højere grad kan hjælpe hinanden, når der er behov. Det er også et mål, at det kan nedbringe sekretariatets arbejde før og efter planlægningsmøderne samt nedbringe rejseaktiviteten til de fire reservater. Sekretariatet træffer selvsagt fortsat de formidlings-, driftsmæssige og økonomiske beslutninger som hidtil.

Dette leder til følgende underpunkter, vi skal rundt om:

- a. Planlægningsmøder
- b. Arbejdsdage i reservaterne, hvilke sammen og hvilke hver for sig

- c. Offentlige arrangementer og ture
- d. Planlægning af datoer og god kommunikation og aktiv dialog med sekretariatet
- e. Mødeindkaldelser og referater. Dagsordner og referater skal forsat omkring sekretariatet og udsendes af sekretariatets Hanne Havemose”

Søren uddybede oplægget med, at dette var et ønske fra grupperne, særligt fra Sølsted og Bremsbøl. Søren fortalte, hvordan arbejdet og planlægningen tilrettelægges i flere andre arbejdsgrupper i landet. Det skal selvsagt være en model, som grupperne selv ønsker og som kan blive til glæde og gavn. Søren understregede, at arbejdet er frivilligt, og at ingen skal føle sig pressede.

Der var ikke umiddelbart opbakning til et forslag i denne udformning. De fleste mente umiddelbart, at det var en god idé. Men flere mente ikke, at de kunne se det praktisk muligt og de kunne ej heller se det smarte i denne model. Flere mente, at det nemt kunne blive til for megen koordinering imellem kontaktpersonerne, og at det så alligevel ikke ville blive til, at flere kunne hjælpe til i andre reservater. Man ønskede ikke at bindes til at skulle hjælpe i andre reservater eller koordinere datoer og arbejdsdage imellem grupperne. Vi fik talt os frem til, at modellen i stedet bliver:

De fire grupper mødes i fællesskab til en tur og et efterfølgende møde i de fire reservater. Der bliver et mere overordnet fælles planlægningsmøde én gang om året - i efteråret. Der skal laves et forsøg med at bruge Doodle til dato-koordination fra sekretariatets side – først med en test-Doodle, og hvis der ikke meldes negativt ind på testen - forsøges efterårets fællesmøde indkaldt af Søren over en Doodle til efteråret 2017.

I foråret afholder grupperne hver deres planlægningsmøde. Søren og MLO tager som vanligt på besigtigelser i reservaterne - typisk i det tidlige forår inden dyr udbindes. Det nye er så at kontaktpersonerne inviteres med på forårs-besigtelsen, så fordeling af arbejdsopgaver og nyttilkomne opgaver over vinteren kan fordeles mellem sekretariatet og arbejdsgrupperne. Det er kun i det omfang, arbejdsgruppen selv kan og vil få løst den enkelte opgave, at gruppen bliver tildelt den. Resten tager sekretariatet sig af. Martin tager sig af planlægning af ture. Det er vigtigt med kommunikation mellem de enkelte gruppers kontaktpersoner og sekretariatet. Ved eftersommer-besigtigelser kan sekretariatet ligeledes invitere kontaktpersonen med på besigtigelse. Her aftales også mulige ekstraopgaver for grupperne udover de tilbagevendende opgaver. For at muliggøre, at grupperne kan invitere hinanden til dette og hin arbejdsdage eller andet rundsender Hanne Havemose adresselisterne til alle fire gruppers medlemmer.

4. Jubilæet i 2016 - hvordan er det gået

Søren og Martin fortalte om de mange aktiviteter i jubilæumsåret, bl.a. over 100 ture, herunder flere jubilæumsture, V.I.P.-ture, jubilæumsbogsalget og vandreudstillingen, som har været på Johannes Larsen Musset og Sophienholm og nu er på vej til Vendsyssel Kunstmuseum i Hjørring med åbning d. 3. december til 27. marts 2017. Hvis man ikke har set denne fine udstilling endnu - opfordrede Søren til, at man benytter sig af muligheden for at se den unikke og smukke kunstudstilling.

5. Overvågningen i 2015 og 2016

Søren informerede om fondens bidrag til DOF's Fugleåret 2015, som snart kommer i trykt udgave. Fondens mål er, at vi fra jan. 2017 er klar med vores del af bidraget til Fugleåret (for 2016 i januar 2017), og at dette bidrag kan udsendes til arbejdsgrupper og fugleovervågningskorpset som

selvstændig minipublikation efter godkendelse på bestyrelsesmødet i marts. Søren fortalte om vigtigheden af, at fugleobservationer og ikke mindst bearbejdede ynglepar indtastes i DOF-basen og ynglefugle obs. i AtlasIII-basen allerede pr. senest medio august, umiddelbart efter ynglesæsonen. Især observationer, der er tilknyttet et geografisk koordinat, er af stor vigtighed, da de data fremover kan, såfremt de indberettes rettidigt, både indgå i DOF- og AtlasIII-basen, videresendes af disse validerede og geo-refererede data til såvel AU DCE's arbejde med at opdatere det årlige HNV (High Nature Value area) kort og også særligt for sæsonen 2017 kan medvirke til at løfte og forbedre udpegningsgrundlaget for Natura2000 og særligt EU Fuglebeskyttelsesområder. Andre geo-refererede artsdata end lige fugledata kan også medvirke til at løfte HNV og Natura2000's udpegningsgrundlag, hvis de kommer ind senest sommeren 2017. Christian Jørgensen fortalte om hans succes med at få ynglende slørugle i en gl. staldbygning. Hele tre slørugleunger er kommet på vingerne fra Christians slørugle-kasse. Lorenz har også en uglekasse i en bygning ved Bremsbøl Sø. Martin vil påtage sig, at Klaus Diekmann kommer ud og ser på kassen hos Lorenz og forbedringsmuligheder for at få slørugle i kassen. Søren vil gerne have præcis adresse og dato fra Christian Jørgensen for, hvornår slørugleungerne kom på vingerne – så det kan lægges i DOF-basen.

6. Kvæg- og gedegræsning i 2016, berøres kort ét reservat ad gangen

Martin og Søren uddybte situationen vedrørende afgræsningen i Sølsted Mose. Vi forventer en afklaring inden for kort tid. Jens Lyhne fortalte, at han har ført daglige observationer til protokols, som er leveret til sekretariatet. Disse bør gemmes. Flere gav udtryk for, at man ikke ønskede ansvar for gederne i sæson 2017. Jens Lyhne aka Gede-Jens er dog på ny klar til at have tilsynet med geder i 2017, skulle det blive aktuelt igen. Mohair-geder er dog uegnede. Og Gede-Jens betingede sig, at der skal en langt bedre og kraftigere strøm på gedehegningerne. Der har været for mange problemer med gedehegnet i 2016. Nogle i gruppen gav udtryk for, at man foretrækker kreaturafgræsning i alle folde. Søren fortalte, at det er nødvendigt at opretholde gedehegnet og de andre foldes hegn, som de er, mindst 4 år endnu. Det er forsat relevant med forsøget med gedeafgræsning (som reelt har indkøringsvanskeligheder). Det kan eventuelt komme på tale, at der skal suppleres med kreaturer i gedefoldene. Der opsættes bedre spændingsgiver og sikres bedre strøm på gedehegn i 2017.

Der er forsvundet/stjålet gedefoldstråde og håndtag til fold 3. Der efterspørges et mobilt gedeskur til fold 3 og brædder eller primitive gangbrædder, så de kan komme forbi de vådeste dele og ud i den del af mosen. Det er pt. uafklaret, hvordan sekretariatet vil sikre afgræsning i gedefoldene i sæson 2017. Der var forslag fremme fra gruppen om at få kvæg ind i gedefolden også og supplere med græsning fra både heste, kvæg og geder. Fold 3 er efterhånden så tilvokset og våd, at flere i Sølsted-gruppen mener, at det er umuligt at komme efter det med husdyrafgræsning. Søren ser nu anderledes på dette. Mht. kvæg er det tydeligt, at med skiftet til Galloway-kvæg er der kommet en bedre afgræsning i de områder. Galloway går væsentlig længere ud end Hereford-kvæget, der afgræssede her frem til 2014. Græsningstryk og græsningsperiodens længde har dog været udfordret i 2016. Sølsted Mose-gruppen skal lige undersøge om kvægholders navn og telefonnr. er tilgængeligt på små skilte eller lign. ved reservatets P-pladser. Meld ind til Søren/Marie-Louise i sekretariatet.

Søgård Mose og Bremsbøl Sø melder alt ok og fin afgræsning. På Stormengene går såvel kvæg som jysk landrace-hest, og de er kommet rigtigt godt efter opvæksten af lysesiv.

7. Gennemførte arbejdsopgaver siden sidst - reservat for reservat

Det blev for omfattende denne aften at komme igennem alle opgaverne, der er løst i de fire reservater.

Bremsbøl: Kyllingetråd på rampe er udført. Græs slåes på hele digelagets matrikel (er udført - Jesper sender regning). Ønske om små skamler (Jan laver dem). Skilte om ikke at gå op på diget.

8. og 9. Kommende arbejdsopgaver i resten af 2016 og frem til næste planlægningsmøde i 2017 for hvert reservat, inkl. datoer for arbejdsdage, guidede ture og de næste planlægningsmøder.

Kontaktpersonerne og arbejdsgrupperne tager selv initiativ til at få løst de opgaver, de plejer at tage sig af og få koordineret internt i grupperne og sat datoer for arbejdsdagene i kalenderen. Der er en liste, og en del af gruppernes opgaver indsat nederst i referatet og flere tilføjet af Martin. I supplerer selv.

Sekretariat skal fortsat have information om datoer for arbejdsdage, hvor mange, der deltog, og hvad der er lavet fra fx kontaktpersonerne. Og måske et eller to foto i ny og næ. Sekretariatet bruger det bl.a. til at informere den bredere befolkning om, hvad der foregår i reservaterne. Se evt. selv de små historier på hjemmesiden og på fondens Facebook-side. Listen over guidede ture i de fire reservater er planlagt og sendt til Allan til turfolder 2017.

10. og 11. EU LIFE Sølsted Mose – afslutningen og plejeplan

Søren orienterede om afslutningen på EU LIFE Sølsted Mose og den videre proces for plejeplanen.

12. Eventuelt

Vi tog en snak om køb af Christian Jørgensens maskine til slåning langs stier og delvist under eller tæt på hegn langs stierne mv. i reservatet i Sølsted Mose. Søren og Christian taler sammen efterfølgende om pris mv.

13. Folderkasser

Søren havde fået et spørgsmål med fra Allan om, hvorvidt nogle grupper vil melde sig til at give de rustfri folderkasser en kærlig hånd med en klud med syrefri olie dvs. (symaskine-olie, hvid mineralsk olie) en til to gange årligt. Det blev ikke klart for referenten om der var nogle, som meldte sig til opgaven.

Tak for en god tur og et godt møde.

Mvh
Søren Ring

Liste over en del af arbejdsopgaverne i de fire reservater i Sønderjylland

Bremsbøl:

Flytte pæl fra gamle P-plads

Slå græs omkring nye P-plads

Slå græs langs sti og på dige

FVF har forpagtet hele matriklen af digelauget. Gruppen har aftalt en til to årlige afpudsninger af engen/tidselmarken foran skjulet, med Jesper, som tager det med brakpudser. Det skønnes at koste en ca. 5-600 kr.

Isfugle-pæle

Slå græs på øen

En ekstra folderkasse og fylde folderkasse

Linolie til skjulet.

Afpudsning af picnicbord + ny linolie.

Stormengene:

Komme efter hybenroserne

Slå græs og brombær ved picnicbord

I gang med besøgsregistrering

Placering af stendynger til strandtudserne

Overvågning af flora (ensian) og fugle i 2017

Strandrensning måske 1. april 2017.

Samarbejde med grundejerforening

Fylde folderkasse.

Sølsted:

Fordeling af slåning af hegnslinjer mellem arbejdsgruppen og Bahnsen

Arbejdsgruppen slår græs ved picnicborde på begge P-pladser, ordner skraldespande, fylder folderkasser.

Slåning af stier

Slåning af græs omkring den nye p-plads (en til to gange årligt)

Behov for at klippe grene på veststien.

Gammel jernmaskine fjernes.

Gammel høvogn fjernes.

Bænk ved gedeskur. Martin kontakter tømreren, Michael. Placering skal koordineres med sekretariatet.

Søgård:

Egon, Birgit og (Marie-Louise) fylder på

EI:

Slå græs på P-plads og ud til tårnet tre gange årligt. Tømme affaldsstativer og fylde op med folder.

Klippe græs på vejen fra skiltningen til P-plads to gange årligt.

Klippe græs på stien ud til bænken tre gange årligt.

Bekæmpe opvækst af ørnebregne og brombær krat på overdrev.

Arrangere den store klippedag.

Overvågning (godt overblik fra tårnet og bænken) + rundtur gennem mosen så vidt muligt to gange årligt. Ynglefugle – sommerfugle – vegetation mv.